

TEMAT: SZCZĘŚLIWI I BEZPIECZNI NIE UCIEKAJĄ. MIGRACJE W PRZESZŁOŚCI I WSPÓŁCZEŚNIE.

Autorka: Małgorzata Sokół

Nazwa szkoły: Publiczne Gimnazjum nr 7
im. Księdza Stanisława Konarskiego
w Białymstoku

Czas trwania: 45 minut

Poziom edukacyjny: III etap edukacyjny

Związek z podstawą programową:

Wiedza o społeczeństwie

- Uczeń: porównuje sytuację w państwach globalnego Południa i globalnej Północy i wyjaśnia na przykładach, na czym polega ich współzależność;
- ocenia sytuację imigrantów i uchodźców we współczesnym świecie.

Historia

- Uczeń rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych.

Cele:

Uczeń i uczennica:

- wyjaśniają pojęcia: migracja, uchodźca, imigrant, emigrant, cudzoziemiec, Wielka Emigracja;
- poznają przyczyny migracji Polaków w XIX w. i współcześnie;
- podają kierunki migracji Polaków w XIX w. i współcześnie;
- opisują sytuację emigrantów w XIX w. i uchodźców obecnie;
- wskazują zależności między globalną Północą a globalnym Południem.

Metody i formy pracy: praca z atlasem („Atlas historyczny od starożytności do współczesności”, Nowa Era, s. 66–67) i mapą ścienną oraz interaktywną, analiza tekstów, dyskusja, elementy pogadanki.

Materiały dydaktyczne: teksty źródłowe, ćwiczenie z pojęciami, schemat tabeli do uzupełnienia, atlasy, mapy, linki do stron.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Nauczyciel wprowadza w temat zajęć, informując uczniów, że na lekcji zajmiemy się kwestią migracji na przestrzeni lat, a dokładnie od XIX do XXI w.

2. Nauczyciel rozdaje uczniom kartki z pojęciami i wyjaśnieniami, które należy do nich dopasować. W ten sposób uczniowie poznają lub przypominają sobie ważne pojęcia związane z migracjami (Materiał pomocniczy nr 1).

3. Nauczyciel wyjaśnia, że termin „uchodźca” jest wyjaśniony w Konwencji dotyczącej statusu uchodźców sporządzonej w Genewie w 1951 r. (rozdział I, artykuł 1, pkt. 2). Można przytoczyć ten fragment Konwencji.

4. Nauczyciel wyjaśnia pojęcie „Wielka Emigracja”.

5. Nauczyciel podaje przyczyny emigracji w XIX w., zwracając uwagę na przyczyny polityczne. Następnie pyta uczniów, jakie przyczyny współcześnie decydują o tym, że ludzie opuszczają swoje kraje.

6. Uczniowie wskazują na mapie kierunki emigracji, czyli państwa, do których emigrowali Polacy po powstaniu listopadowym (można skorzystać z atlasu historycznego lub mapy ściennej).

7. Nauczyciel wyjaśnia, dlaczego Polacy decydowali się emigrować do tych państw.

8. Uczniowie korzystają z interaktywnego narzędzia opracowanego przez IOM – Międzynarodową Organizację do Spraw Migracji – i sprawdzają, z jakich kierunków i dokąd migrują ludzie na świecie. Można kliknąć na dane państwo, a następnie zaznaczyć IN lub OUT, w zależności od tego, czy chcemy sprawdzić liczbę imigrantów (IN) czy emigrantów (OUT); u góry wyświetlą się dane statystyczne (link do strony: <https://www.iom.int/world-migration>).

Można też skorzystać z mapy z Biuletynu Migracyjnego (link do strony: <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/53-grudzien-2015/glowne-szlaki-migracyjne-do-europy-z-podanymi-najliczniejszymi-grupami-migrantow>).

Nauczyciel pyta uczniów:

- Z jakich krajów dziś ludzie migrują; jaka jest to część świata, jakie kontynenty?
- Do jakich państw ludzie migrują?
- Dlaczego dziś ludzie migrują do tych właśnie państw, jakie są tego przyczyny i jakie są to kraje?
- Nauczyciel nawiązuje do pojęć: globalna Północ i globalne Południe, wskazując na współczesne zależności migracyjne.

9. Uczniowie na podstawie map, tekstu źródłowego (Materiał pomocniczy nr 2) oraz artykułu Michała Panachedy „Obóz dla uchodźców od środka”, Refugee.pl (link do strony: <http://www.refugee.artnet.pl/?mod=knowbase&path=5751&PHPSESSID=8349e088f0d8bac9807868210a2c9632>) uzupełniają tabelę, w której porównują emigrację z XIX w. z migracją współczesną (uzupełniają informacje dotyczące kierunków, przyczyn oraz sytuacji osób migrujących).

10. Nauczyciel razem z uczniami podsumowuje zajęcia, odwołując się do tematu i pytając uczniów:

- Czy osoby szczęśliwe i bezpieczne uciekają ze swoich krajów?
- Czy i jak zmieniła się sytuacja osób migrujących między XIX a XXI w.?

Materiał pomocniczy nr 1

Połącz pojęcia z wyjaśnieniami:

cudzoziemiec (...)	osoba, która wyjeżdża ze swojego kraju pochodzenia
emigrant (...)	osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej zmuszona była opuścić kraj pochodzenia oraz która z powodu tych obaw nie może lub nie chce korzystać z ochrony swojego kraju
imigrant (...)	każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa
migracja (...)	osoba, która przyjeżdża do kraju innego niż jej kraj pochodzenia
uchodźca (...)	masowe przemieszczanie się ludności, zwykle w poszukiwaniu lepszych warunków życia

Materiał pomocniczy nr 2

„Każdy Polak przybywający do Francji, uznany za emigranta politycznego, miał prawo do rządowego zasiłku, zwanego potocznie żołdem (...). Kiedy jednak duże kolumny polskie docierały do miejsc przeznaczenia, (...) zmniejszono ów żołd o połowę, co spowodowało, że wychodźcy znaleźli się w dość ciężkich warunkach materialnych. Szczególnie ciężki był los żołnierzy i podoficerów, których zasiłki (...) nie pozwalały na zaspokojenie najskromniejszych potrzeb. (...)

Pierwszych kilkanaście miesięcy większość emigrantów przesiedziała w dépôts (z języka fr. „depozyt”, tu: miejsce czasowego pobytu, obóz dla uchodźców), które lokowane były zazwyczaj w koszarach, oficerowie mieszkali w izbach 5–6-osobowych, zaś żołnierze (...) nawet do 50 osób. (...) Gniotła ich pospolita bieda. (...) Z konieczności oszczędzano na żołądku (...)”.

Źródło: Jerzy Zdrada, „Wielka Emigracja po powstaniu listopadowym”, Warszawa 1987, s. 11–12.

Materiał pomocniczy nr 3

Uzupełnij tabelę:

	w XIX w.	w XXI w.
przyczyny migracji		
kierunki migracji		
sytuacja migrantów		